1. Ehliyet



ÖRNEKLER BULALIM

﴿لَا يُكَلِّفُ اللّٰهُ نَفْسًا اِلَّا وُسْعَهَا...﴾

“Allah, bir kimseyi ancak gücü ölçüsünde mükellef kılar...”

(Bakara suresi, 286. ayet)

Yukarıdaki ayette altı çizili kısımda anlatılmak istenen durum nedir? Örnek vererek açıklayınız.

Ehliyet; insanın teklife muhâtap olması, hak ve sorumlulukları yüklenecek durumda olmasıdır.[1]

Ehliyet sahibi bir kimseye din tarafından yöneltilen emir ve yasaklara **teklif** ve bu tekliflerden sorumlu olan kişiye de **mükellef** adı verilir. Mükellef olan kimse ehliyet şartını taşıdığı için kendisine yöneltilen dinî yükümlülüklerden sorumludur. Dinen geçerli bir mazereti olmaksızın bu yükümlülükleri yerine getirmeyen mükellef, dinin yaptırımlarıyla karşılaşır.

Kişinin mükellef olabilmesi için kendisine teklif edilen yükümlülüğü yapabilecek güçte olması ve onu kendi iradesiyle yapması gerekir. Örneğin, bir kimsenin zekât ile sorumlu tutulabilmesi için belirli bir mâli güce (nisap) sahip olması gerekir. Gücünü aşacak boyutta olursa sorumluluk tamamen düşer veya hafifletilir. Çünkü İslam'ın temel prensiplerinden biri kolaylıktır. Nitekim bu durum Kur'an-ı Kerim'de şöyle açıklanmıştır: **“Allah bir kimseyi ancak gücü ölçüsünde mükellef kılar...”**[2]

Kişinin mükellef olması için kendisine teklif edilen şeyi bilmesi gerekir. Peygamberlerin temel görevlerinden birisi, Allah'ın (c.c.) emir ve yasaklarını insanlara bildirmektir. Örneğin yeni Müslüman olduğu için namazın farz olduğunu bilmeyen bir kimsenin sorumluluğu, öğrendiği andan itibaren başlar. Bilmediği zamanlarda kılamadığı namazları kaza etmesi gerekmez.

1 Hayreddin Karaman, Mukayeseli İslam Hukuku, C 1, s. 178.
2 Bakara suresi, 286. ayet.